TALABALARDA MILLIY QADRIYATLAR ASOSIDA VATANPARVARLIK FAZILATLARINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Boxtiyorova Yulduz Rashid qizi
Termiz davlat pedagogika instituti,
70110101 – Pedagogika nazariyasi va tarixi mutaxassisligi

ANNOTATSIYA

Mazkur tezisda oliy ta'lim muassasalarida talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini shakllantirishda milliy qadriyatlarning tarbiyaviy imkoniyatlari yoritilgan. Talabalarning Vatanga, xalqiga, milliy merosiga va jamiyat taraqqiyotiga bo'lgan munosabatini rivojlantirishda ta'lim-tarbiya jarayonining o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, milliy qadriyatlar asosida yoshlarning ijtimoiy faolligi, fuqarolik mas'uliyati, milliy g'ururi va Vatanga sadoqatini shakllantirishning pedagogik shartlari bayon etilgan.

Kalit so'zlar: milliy qadriyat, vatanparvarlik, talaba, tarbiya, milliy meros, fuqarolik mas'uliyati, milliy g'urur, pedagogik jarayon.

АННОТАЦИЯ

В тезисе рассматриваются воспитательные возможности национальных ценностей в формировании патриотических качеств студентов высших образовательных учреждений. Анализируется роль образовательного и воспитательного процесса в развитии отношения студентов к Родине, народу, национальному наследию и общественному развитию. Также рассматриваются педагогические условия формирования социальной активности, гражданской ответственности, национальной гордости и преданности Родине у молодежи на основе национальных ценностей.

Ключевые слова: национальные ценности, патриотизм, студент, воспитание, национальное наследие, гражданская ответственность, национальная гордость, педагогический процесс.

ANNOTATION

This thesis discusses the educational potential of national values in developing patriotic qualities among university students. The role of education and upbringing in forming students' attitudes toward their homeland, people, national heritage and social development is analyzed. The paper also examines pedagogical conditions for developing students' social activity, civic responsibility, national pride and devotion to their homeland through national values.

Key words: national values, patriotism, student, upbringing, national heritage, civic responsibility, national pride, pedagogical process.

KIRISH

Bugungi globallashuv sharoitida yosh avlodni har tomonlama barkamol, ma'naviy yetuk va Vatanga sadoqatli shaxs sifatida tarbiyalash ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biridir. Ayniqsa, oliy ta'lim

Mualliflik huquqi egasi tomonidan ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

muassasalarida tahsil olayotgan talabalar jamiyatning kelajakdagi faol va mas'uliyatli a'zolari sifatida shakllanadi. Shu sababli ularda Vatanga muhabbat, milliy g'urur, fuqarolik mas'uliyati, xalq va milliy qadriyatlarga hurmat kabi fazilatlarni rivojlantirish dolzarb pedagogik masalalardan hisoblanadi.[1] Vatanparvarlik insonning o'z Vataniga bo'lgan muhabbati bilangina cheklanmaydi. U o'z xalqining tarixi, tili, madaniyati, urf-odatlari va ma'naviy merosini qadrlash, jamiyat oldidagi burch va mas'uliyatni anglash, mamlakat taraqqiyotiga munosib hissa qo'shishga intilish kabi sifatlarni ham o'z ichiga oladi. Shu jihatdan milliy qadriyatlar yoshlar tarbiyasining muhim manbalaridan biri sifatida namoyon bo'ladi.

ASOSIY QISM

Milliy qadriyatlar xalqning tarixiy tajribasi, ma'naviy merosi, urf-odatlari, an'analari, tili, madaniyati va axloqiy qarashlarida o'z ifodasini topadi. Ular yosh avlodni tarbiyalashda katta pedagogik imkoniyatlarga ega. Talaba milliy qadriyatlarning mazmun-mohiyatini anglab borishi orqali o'zligini, jamiyatdagi o'rnini va Vatan oldidagi mas'uliyatini chuqurroq tushuna boshlaydi.[2] Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini shakllantirishda ta'lim va tarbiya jarayonining o'zaro uyg'unligini ta'minlash muhimdir. Dars jarayonida tarixiy shaxslar hayoti, xalqimizning boy madaniy merosi, milliy urf-odatlar va an'analar haqida ma'lumot berish talabalarning milliy dunyoqarashini kengaytiradi. Bunday bilimlar amaliy tarbiyaviy faoliyat bilan bog'langandagina kutilgan pedagogik natijaga erishish imkoniyati oshadi.

Talabalarning vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishda "Milliy qadriyatlar — ma'naviy merosimiz", "Vatan mening faxrim", "Ajdodlar merosi — kelajak poydevori" kabi ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, davra suhbatlari, munozaralar, uchrashuvlar va loyihalardan foydalanish mumkin. Bunday faoliyat talabalarning tarbiyaviy jarayondagi faol ishtirokini ta'minlaydi. Talabalarni tarixiy obidalar, muzeylar, ziyoratgohlar va madaniy meros obyektlariga tashrif buyurishga jalb etish ham tarbiyaviy jihatdan muhimdir. Bunday faoliyat orqali talaba milliy tarix va madaniyatni bevosita o'rganadi, ajdodlar merosining mazmunini anglaydi hamda unga nisbatan hurmat tuyg'usini rivojlantiradi.

Vatanparvarlik tarbiyasida pedagogning shaxsiy namunasi ham muhim ahamiyatga ega. O'qituvchining Vatanga, kasbiga, talabalarga va milliy qadriyatlarga bo'lgan munosabati tarbiyaviy jarayonda namuna vazifasini bajaradi. Shu sababli pedagog talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini shakllantirishda nafaqat bilim beruvchi, balki tarbiyaviy jarayonni tashkil etuvchi subyekt sifatida ham faoliyat yuritishi zarur.[3]

Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini shakllantirishda quyidagi pedagogik shartlarga e'tibor qaratish maqsadga muvofiq:

Milliy qadriyatlarni ta'lim-tarbiya mazmuniga integratsiyalash.
Talabalarning faol ishtirokini ta'minlash.
Innovatsion pedagogik metodlardan foydalanish.
Milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg'unligini ta'minlash.

[1] Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.

[2] Musurmonova O. Ma'naviy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi. – Toshkent: O'qituvchi, 1996.

[3] Mavlonova R.A., To'rayeva O.T., Holiqberdiyev K.M. Pedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2008.

Mualliflik huquqi egasi tomonidan ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Oila, ta'lim muassasasi va jamoatchilik hamkorligini kuchaytirish. Mazkur shartlarning tizimli ravishda amalga oshirilishi talabalarda Vatanga daxldorlik hissi, milliy g'urur, ijtimoiy faollik, fuqarolik mas'uliyati va milliy qadriyatlarga hurmat kabi fazilatlarning rivojlanishiga xizmat qiladi.

Vatanparvarlik tarbiyasini faqat alohida tadbirlar bilan cheklamasdan, oliy ta'limdagi kundalik ta'limiy va tarbiyaviy faoliyatning tarkibiy qismi sifatida tashkil etish maqsadga muvofiq. Talabaning o'qishga mas'uliyat bilan munosabatda bo'lishi, jamoat ishlarida faol ishtirok etishi, milliy merosni o'rganishi va jamiyat manfaatlariga befarq bo'lmasligi ham vatanparvarlikning amaliy ko'rinishlari sifatida qaralishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini shakllantirishda milliy qadriyatlar muhim tarbiyaviy vosita hisoblanadi. Milliy tarix, madaniyat, urf-odatlar, an'analar va ma'naviy meros yoshlarning o'zligini anglashiga, Vatanga daxldorlik tuyg'usining rivojlanishiga hamda fuqarolik mas'uliyatining kuchayishiga xizmat qiladi.

Oliy ta'lim muassasalarida vatanparvarlik tarbiyasini samarali tashkil etish uchun ta'lim va tarbiya jarayonining uzviyligi, talabalarning faol ishtiroki, innovatsion pedagogik metodlardan foydalanish, pedagogning shaxsiy namunasi hamda oila va jamoatchilik bilan hamkorlikni ta'minlash muhimdir

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2023.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
3. Avloniy A. Turkiy guliston yoxud axloq. – Toshkent: O'qituvchi, 1992.
4. Mavlonova R.A., To'rayeva O.T., Holiqberdiyev K.M. Pedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2008.
5. Hasanboyev J., To'raqulov X., Haydarov M., Hasanboyeva O. Pedagogika. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2011.
6. Musurmonova O. Ma'naviy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi. – Toshkent: O'qituvchi, 1996.
7. Nishonova S. Komil inson tarbiyasi. – Toshkent: Istiqlol, 2003.

Mualliflik huquqi egasi tomonidan ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.